

Un cop de mà

El desvetllamots

Gratar

Gratar és un verb que volem desvetllar, ja que sovint fem servir només el verb *rascar*, si bé en alguns indrets encara és una forma prou viva. I és que aquests dos verbs són sinònims, però amb matisos diferents. *Rascar* és sobretot *gratar* per desprendre alguna cosa (*rascar una paret abans de pintar-la, rascar el cotxe...*) i *gratar* és fregar amb les ungles. Així doncs, *gratem-nos* el cap, l'esquena o qualsevol part del cos que ens piqui.

Gratar-se les picades de mosquit, quin gran plaer!

Etimologies

Vacuna

El terme *vacuna* prové del mot *vaca*, concretament del terme *verola vacuna*. El metge britànic Edward Jenner (1749-1823) va descobrir que les dones que es dedicaven a muntir vaques s'infectaven amb la verola bovina, però quedaven immunes a la verola que patien els humans.

Aquest fet va ajudar a descobrir que inoculant un virus en un organisme s'aconseguia immunitzar-lo contra la malaltia.

Que diu que què?

Impermeable

—Teniu una bossa *waterproof*, per si plou?

—No, tenim una bossa *impermeable*!

Podem usar el mot *impermeable* per dir que un material, una peça de vestir o un aparell és resistent a l'aigua o a prova d'aigua. Així doncs, fem servir aquest terme i no recorrem a l'anglicisme.

Com ho dius?

La erra muda de mots com *arbre*, *prendre* i derivats

El mot *arbre* generalment es pronuncia sense erra en la síl·laba *ar-*. En canvi, sí que es pronuncia aquesta erra en les paraules de la família d'*arbre*, com ara *arbrat*, *arbratge*, *arbreda*...

De la mateixa manera, és habitual no pronunciar la erra de la síl·laba *pren* del verb *prendre* (i derivats) en les formes d'infinitiu, futur i condicional:

*pren*dre, *empren*dre, *pren*dré, *pren*dria, *apren*drem, *compren*dríeu... Així i tot, la pronúncia amb erra és admissible.

En aquests casos esmentats l'emudiment es dona per la proximitat d'una altra erra i la dificultat de pronunciació que això comporta.

Núm. 68

Febrer
2017

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

CNL DEL
VALLÈS ORIENTAL

Un cop de mà

L'apunt al punt!

Assortiment / Assortit

No hem de confondre *assortiment* (substantiu) i *assortit* (adjectiu).

Sigui quin sigui el sector d'un comerç o d'una empresa és important oferir un bon *assortiment* de productes. No hem de confondre aquesta paraula, que és un substantiu, amb l'adjectiu *assortit* (variat). Per exemple, podem disposar d'un ampli *assortiment* d'embotits o bé d'embotits *assortits*, però no d'un *assortit* d'embotits. A més d'*assortiment*, també podem utilitzar la paraula *gamma* amb dues m.

Sortit és només el participi del verb *sortir*, però no és l'equivalent del castellà *surtido*, que en català, com hem dit, és *assortiment* i *assortit* com a adjectiu.

Més exemples:

*La nova botiga té un bon **assortiment** de productes naturals.*

*Un supermercat ben **assortit**.*

*Un **assortiment** complet de corbates.*

*Galetes i caramels **assortits**.*

*Des del dia 20 el Servei de Fotocòpies disposarà d'un **assortiment** de tapes dures.*

*També podreu adquirir cartolines de colors **assortits** al Servei de Fotocòpies.*

Núm. 68

Febrer
2017

Un nom per a cada cosa

Trencar

El verb *trencar* té el significat de fer trossos o fragments alguna cosa dura colpejant-la o prement-la (per exemple, un vidre, un plat, ametllons, un os...). A vegades també s'utilitza amb el significat de canviar brusquement de direcció, per exemple un camí. Així doncs, el verb *trencar* tindrà un sinònim o un altre segons el significat, i també segons el matís que es vulgui expressar (trencar en molts fragments petits, partir-se en dos trossos, trencar només el cantell...). Aquí en teniu alguns:

*El gat ha fet caure el gerro, que s'ha **esmicolat**.*

*Ens hem passat la tarda **esclofollant** nous sota el porxo.*

*Aquell concurs consistia a **esberlar** síndries a cops de cap.*

*Li va caure la panera i quasi tots els ous es van **esclafar**.*

*Com que no hi havia ningú a casa, els bombers van haver d'**esbotzar** la porta.*

*Després d'aquella casa el camí **tomba** a l'esquerra.*

*A l'armari hi havia mitja dotzena de plats vells i **escantellats**.*

I el mes vinent...

Quin sinònim de tros utilitzaries per completar la frase següent?

Es va fer mal amb una _____ de la porta esbotzada.

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

CNL DEL
VALLÈS ORIENTAL

HI HA PERSONES QUE VOLEN PARLAR CATALÀ,
TENS 10 HORES PER CONVERSAR-HI?

VOLS PARLAR CATALÀ?
TENS 10 HORES PER PRACTICAR-LO?

APUNTA'T AL
VOLUNTARIAT PER LA LLENGUA

Informació i inscripcions: oficines i serveis de català del Vallès Oriental
www.vxl.cat www.cpnl.cat/xarxa/cnlvallesoriental